Evropski parlament
2024-2029

Odbor za pravice žensk in enakost spolov

2025/2240(INI)

20.11.2025

OSNUTEK POROČILA

o priporočilu Evropskega parlamenta Svetu o prednostnih nalogah EU za 70. zasedanje Komisije OZN za položaj žensk
(2025/2240(INI))

Odbor za pravice žensk in enakost spolov

Poročevalka: Lina Gálvez

VSEBINA

Stran

PREDLOG PRIPOROČILA EVROPSKEGA PARLAMENTA 3

OBRAZLOŽITEV 7

PREDLOG PRIPOROČILA EVROPSKEGA PARLAMENTA

Svetu o prednostnih nalogah EU za 70. zasedanje Komisije OZN za položaj žensk (2025/2240(INI))

Evropski parlament,

– ob upoštevanju 70. zasedanja Komisije OZN za položaj žensk, ki naj bi potekalo marca 2026, prednostne teme tega zasedanja, ki je zagotavljanje in povečanje dostopa do pravnega varstva za vse ženske in deklice ter spodbujanje vključujočih in pravičnih pravnih sistemov, odprava diskriminatornih zakonov, politik in praks ter obravnava strukturnih ovir, pa tudi pregledne teme tega zasedanja, ki je celovito in učinkovito sodelovanje in odločanje žensk v javnem življenju ter odprava nasilja za dosego enakosti spolov ter opolnomočenje vseh žensk in deklic,

– ob upoštevanju Konvencije OZN o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk z dne 18. decembra 1979,

– ob upoštevanju agende OZN za trajnostni razvoj do leta 2030, in sicer načela, da se nikogar ne pusti ob strani, zlasti cilja trajnostnega razvoja št. 5, katerega namen je doseči enakost spolov ter ženskam zagotoviti enake pravice do ekonomskih virov ter dostop do lastništva zemljišč in drugih oblik lastnine, finančnih storitev, dediščine in naravnih virov ter nadzora nad njimi, ter cilja trajnostnega razvoja št. 10, katerega namen je odpraviti diskriminatorne zakone, politike in prakse ter promovirati ustrezno zakonodajo, politiko in ukrepanje,

– ob upoštevanju členov 20, 21, 23 in 47 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah,

– ob upoštevanju skupnega sporočila Komisije in Sveta z dne 25. novembra 2020 z naslovom Akcijski načrt EU za enakost spolov III (GAP III) – ambiciozna agenda za enakost spolov in opolnomočenje žensk v zunanjem delovanju EU (JOIN(2020)0017), kjer je predstavljen akcijski načrt EU za enakost spolov za obdobje 2021–2025,

– ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 7. marca 2020 z naslovom Načrt za pravice žensk (COM(2025)0097), kjer je ponovno potrjena zaveza EU za enakost spolov,

– ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 5. marca 2020 z naslovom Unija enakosti: strategija za enakost spolov za obdobje 2020–2025 (COM(2020)0152),

– ob upoštevanju Direktive 2012/29/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2012 o določitvi minimalnih standardov na področju pravic, podpore in zaščite žrtev kaznivih dejanj ter o nadomestitvi Okvirnega sklepa Sveta 2001/220/PNZ[1],

– ob upoštevanju programa Komisije za pravosodje za obdobje 2021–2027, ki zagotavlja finančna sredstva za podporo pravosodnemu sodelovanju v civilnih in kazenskih zadevah, kot so usposabljanje za sodnike in druge delavce v pravosodju ter učinkovit

[1] UL L 315, 14.11.2012, str. 57, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2012/29/oj.

dostop do pravnega varstva za državljane in podjetja,

– ob upoštevanju Konvencije Sveta Evrope o preprečevanju nasilja nad ženskami in nasilja v družini ter o boju proti njima (Istanbulska konvencija),

– ob upoštevanju člena 81(2) Pogodbe o delovanju Evropske unije,

– ob upoštevanju člena 121 Poslovnika,

– ob upoštevanju poročila Odbora za pravice žensk in enakost spolov (A10-0000/2025),

A. ker je enakost moških in žensk temeljno načelo Unije; ker bi bilo treba v vse politike EU vključevati vidik spola ter uporabljati presečni pristop; ker bi morale biti notranje in zunanje politike še naprej dosledne in usklajene, da bi učinkovito in verodostojno promovirali človekove pravice, demokracijo in enakost spolov po svetu;

B. ker pravice žensk in enakost spolov niso le temeljne človekove pravice, temveč tudi osnovni pogoj za spodbujanje človekovega razvoja in zmanjševanje revščine ter temelj, potreben za miren, uspešen in trajnosten svet;

C. ker je dostop do pravnega varstva splošno priznan kot temeljna človekova pravica na podlagi mednarodnega prava, osnovni koncept na širšem področju sodstva ter temelj pravne države in demokracije; ker EU priznava dostop do pravnega varstva kot temeljno pravico na podlagi člena 47 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah;

D. ker je dostop do pravnega varstva za ženske še vedno zapleteno in kritično vprašanje povsod po svetu;

E. ker so po svetu ženske še vedno precej slabše zastopane na najvišjih ravneh sodstva in tožilstva, zlasti na vodstvenih položajih kot predsednice sodišč, vrhovne sodnice in vodje tožilstev;

F. ker OZN z namenskimi pobudami in kampanjami dejavno spodbuja večje vključevanje žensk v sodstvo; ker se večja zastopanost žensk v sodnih institucijah povezuje s širjenjem pristopov v sodstvu, ki so bolj osredotočeni na žrtev;

G. ker sta nasilje nad ženskami in nasilje v družini kršitev temeljnih pravic; ker se morajo pravni sistemi odzivati na posebne potrebe žrtev nasilja na podlagi spola ter jim zagotoviti ustrezno zaščito in pravna sredstva; ker se veliko žensk še vedno srečuje s precejšnjimi ovirami pri prijavi zlorab in dostopu do pravne podpore;

H. ker lahko stereotipi v sodstvu ter prevladujoče spolne norme ovirajo pravico za ženske, ki so žrtve nasilja in so ga preživele;

1. Svetu priporoča, naj:

a) ponovno potrdi neomajno zavezanost EU enakosti spolov ter zagotovi, da se pravice žensk v celoti izvajajo v vseh vidikih zunanjega delovanja EU z ustrezno financiranim, vključujočim in presečnim pristopom, ki ima preobrazbeni učinek na enakost spolov;

b) zagotovi, da bosta Parlament in njegov Odbor za pravice žensk in enakost spolov dosledno vključena v postopek odločanja glede stališča EU na 70. zasedanju Komisije OZN za položaj žensk; zagotovi, da bo imel Parlament pred pogajanji ustrezne informacije in dostop do dokumenta EU o stališču; izboljša nadaljnje medinstitucionalno sodelovanje, tudi med pogajanji, da bodo ustrezno vključene prednostne naloge Parlamenta;

c) izrazi odločno podporo delu Agencije ZN za ženske, ki je osrednji akter v sistemu OZN za spodbujanje pravic žensk v vsej njihovi raznolikosti in povezovanje vseh ustreznih deležnikov s tega področja, da bi uvedli spremembe v politiki in uskladili ukrepanje; pozove vse države članice OZN, skupaj z EU, naj Agenciji ZN za ženske zagotovijo ustrezno financiranje;

d) poskrbi, da se bodo evropski in mednarodni instrumenti dopolnjevali in bodo ambiciozni ter bodo imeli trdne določbe za opolnomočenje žensk in zagotavljanje dostopa do pravnega varstva ter bodo upoštevali pravico do pravne pomoči; poskrbi, da EU odločno prevzame vodilno mesto ter sprejme enotno stališče o vključujočih in nepristranskih sodnih sistemih, dostopnih vsem, zlasti prikrajšanim in ranljivim skupinam žensk, ki se pogosto spoprijemajo z ovirami pri dostopu do pravnega varstva zaradi pomanjkljivih institucionalnih zmogljivosti, socialno-kulturnih razlogov in diskriminacije; preuči vzpostavitev posebnih sodišč za nasilje na podlagi spola; se zavzame za celovite pravne okvire, ki ščitijo pravice žensk ter jim zagotavljajo polno in enakopravno udeležbo v skladu z nacionalnim in mednarodnim pravom;

e) vključuje vidik spola ter ga upošteva pri pripravi proračuna na vseh političnih področjih EU, tudi v zunanjem delovanju; poudari, da morajo države dodeliti zadostna sredstva za pravno pomoč in podporne storitve, ki upoštevajo vidik spola, zlasti za žrtve nasilja na podlagi spola, ter za zadosten dostop do odškodnine, saj obstoječe ovire nesorazmerno vplivajo na dostop žensk do pravnega varstva;

f) pospeši izvajanje mednarodnih zavez za nadaljnje preprečevanje vseh oblik nasilja nad ženskami in deklicami v javnem in zasebnem življenju ter odzivanje nanje, med drugim pohabljanje ženskih spolovil, prisilne poroke, deljenje intimnih ali prirejenih vsebin brez privolitve, kibernetsko zalezovanje, kibernetsko nadlegovanje, kibernetsko izsiljevanje z intimnimi posnetki ter kibernetsko spodbujanje k nasilju ali sovraštvu;

g) ukrepa za celovito izvajanje veljavnih zavez za enakost spolov ter opolnomočenje žensk ter s tem poskrbi za varstvo enakih človekovih pravic in temeljnih svoboščin za ženske brez diskriminacije, da bi povečali njihovo sodelovanje v javnem življenju;

h) poudari, da so pravice žensk in enakost spolov temeljne človekove pravice, ki so bistvene za pravno državo, odporno in vključujočo demokracijo ter temeljne vrednote EU; opozori, da je obžalovanja vredno, da se milijoni žensk in deklic, zlasti ob konfliktih in razseljevanju, še naprej soočajo z diskriminacijo, nasiljem ter odrekanjem dostojanstva in delovanja; ponovno poudari, da je posilstvo še vedno ena najbolj razširjenih kršitev človekovih pravic po svetu; poudari pomen zakonodaje o posilstvih na podlagi odsotnosti privolitve;

i) spodbuja zastopanost žensk v sodstvu ter njegovih upravnih organih, da bi odpravili strukturne ovire, ki jih ohranja patriarhalni in androcentrični sodni sistem;

2. naroči svoji predsednici, naj to priporočilo posreduje Svetu, Komisiji in podpredsednici Komisije/visoki predstavnici Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko ter posebni predstavnici EU za človekove pravice.

OBRAZLOŽITEV

Enakost žensk in moških je temeljno načelo Evropske unije. V vse politike EU je treba vključevati vidik spola in uporabljati presečni pristop ter pri tem zagotavljati skladnost med notranjim in zunanjim delovanjem in s tem promovirati človekove pravice, demokracijo in enakost spolov po svetu. Človekove pravice žensk in enakost spolov niso le temeljne človekove pravice, temveč tudi osnovni pogoj za razvoj in zmanjševanje revščine ter temelj za miroljubno, cvetočo in trajnostno družbo.

Dostop do pravnega varstva, ki je zapisan v mednarodnem pravu ter členu 47 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah, je bistvenega pomena za pravno državo in demokracijo. Vendar je dostop do njega za ženske še vedno zapleteno in kritično vprašanje v vseh regijah. Ženske so še vedno precej slabše zastopane na najvišjih ravneh sodstva in tožilstva, zlasti na vodstvenih položajih kot predsednice sodišč, vrhovne sodnice in vodje tožilstev. Hkrati stereotipi v sodstvu ter prevladujoče spolne norme ovirajo pravico za ženske, ki so žrtve nasilja in so ga preživele.

Organizacija združenih narodov spodbuja večje vključevanje žensk v sodstvo, dokazano pa je, da se z večjo zastopanostjo žensk v sodnih institucijah širijo pristopi, osredotočeni na žrtve. To je še zlasti pomembno pri odzivanju na nasilje nad ženskami in nasilje v družini, ki sta kršitev temeljnih pravic. Pravni sistemi se morajo odzivati na potrebe žrtev ter jim zagotavljati ustrezno varstvo in pravna sredstva, kljub temu pa se veliko žensk še vedno srečuje z velikimi ovirami pri prijavi zlorab in dostopu do pravne pomoči. Veliko žensk in deklic, zlasti tistih, ki so žrtve večkratnih in presečnih oblik diskriminacije, sodni sistem doživlja kot neobčutljivega za stvarnost ranljivih skupin.

Parlament v tem priporočilu poziva Svet, naj ponovno potrdi zavezo EU enakosti spolov ter naj poskrbi, da se pravice žensk v celoti izvajajo v vseh vidikih zunanjega delovanja EU na podlagi vključujočega, presečnega in ustrezno financiranega pristopa. Ravno tako poudarja, da mora biti skupaj z Odborom za pravice žensk in enakost spolov v celoti vključen v pripravo stališča EU na 70. zasedanju Komisije OZN za položaj žensk.

Priporočilo izraža tudi trdno podporo Agenciji ZN za ženske kot osrednjemu akterju v sistemu OZN za spodbujanje pravic žensk ter poziva vse članice OZN, vključno z EU, naj zagotovijo ustrezno financiranje. Poleg tega poudarja pomen ambicioznih in dopolnjujočih se evropskih in mednarodnih instrumentov s trdnimi določbami, ki zagotavljajo opolnomočenje žensk in dostop do pravnega varstva, vključno z dostopom do pravne pomoči in razmislekom o specializiranih sodiščih za nasilje na podlagi spola. Varstvo pravic žensk prek učinkovitega sodnega sistema odpira pot k pravičnejši družbi, kar je v skladu z učinkovitim izvajanjem agende za trajnostni razvoj do leta 2030 (cilj trajnostnega razvoja št. 16).

Nazadnje priporočilo tudi poudarja, da je treba na vseh političnih področjih EU vključevati vidik spola ter ga upoštevati pri pripravi proračuna, da bi pospešili mednarodne zaveze za preprečevanje vseh oblik nasilja nad ženskami in deklicami ter spodbudili enako zastopanost žensk v sodstvu. Pravice žensk in enakost spolov so bistvenega pomena za pravno državo, odporno demokracijo ter temeljne vrednote EU, Unija pa mora prevzeti vodilno mesto pri zagotavljanju teh pravic v praksi. Dostop do pravnega varstva je temeljnega pomena za pravično in vključujočo družbo ter je nujni pogoj za dejansko enakost spolov in človekove

pravice.